

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování.

›Kdo Mne následuje, nebloudí ve tmách, praví Pán.
Tom. Kemp. I. 1.

O četbě mládeže.

Dle „Christl. Schul- u. Elt. Zeit.“ von Leopold Remer podává Jos. Al. O.

Pokračování.

Dbejte četby dítek!

Nastává tedy matkám a vychovatelům tímto velká obtíž, poněvadž velice často nemají měřítko, co mají dětem při vývoji a dospívání dovoliti neb zakázati. Z toho patrně, jak nebezpečné jsou různé knihovny, jež knihy půjčují, jimiž, právě tak nebezpečnými, mohou býti i školní knihovny. Zde jest mnoho pohromadě, co jednomu sice neškodí, ale druhému je příliš silným tabákem. Sem patří i předčítání knih v rodině před dětmi různého věku. Obtíž tato nejlépe dá se překonati, když matky záhy nahlédnou do duševního života dítěte. To se stane, přečte-li matka sama knihu spíše, než ji dá dítěti a dá si pak vypravovati obsah. Tak pozná srdce dítěte, může nepozorovaně, opatrně odstraniti škodlivé stíny četby a doplniti, co chybí. Tak se učí dítě čísti a sdíleti své myšlenky majíc z každé knihy dvojitý užitek. Zádná matka by neměla tohoto důležitého prostředku opomenouti, ježto jí poskytuje nejlepší příležitost nahlédnouti do duše dítěte.

Když matka takto pozná dítě své a sleduje i další duševní vývoj dítěte, tu nebude jí těžko v nebezpečné době dospívání, v letech bouřlivého věku dítěte podati, co náleží.

Větší, dospělejší dítky jako nedospělé střežiti s největší úzkostí, bylo by právě tak zvrácené jednání, jako dovoliti jim úplně vše, popustiti jim úplně uzdu. Obojí se velice mstí v životě, kde nikdo nad četbou nebdi. V prvním případě byla by z dítěte květinka ve sklenníku vypěstěná, jež při prvním sebe menším mrazu životním by zhynula, v druhém úd společnosti, jenž právem má z ní býti vyloučen již tehdy, kdy se údem společnosti stává. To jest umění kráčetí středem, a ač tak nutné a užitečné to jest, přece tak málo jich cestou tou kráčí! Mladý muž má se podobati dubu, jenž se nevyvrátí při vichru a bouři. Přílišná přísnost vychovává pokrytce, přílišná mírnost vyvrhele!

Zvláštní péči měly by matky věnovati svým dcerám, jichž zvědavost bývá větší než rozum. Zde právě je poznání

duše dítěte velmi důležitě! Nelze zapřít, že většina rodičů jako slepí ne-
jednou tuší, co se děje. Nedbají! A právě oni mladí lidé, kteří nebezpečím
takovým nejvíce jsou vydáni v šanc aneb dokonce již podléhají, často
nejlépe umí stavěti se dohodně. Žijeme v době, kdy vzduch je
přesycen bacilly, jež každým dechem musíme přijímati; kdo dobře není
desinfikován, brzo podlehne. Dupanloup (Die Erziehung III. 459.) praví
právě o tom ovšem poněkud přehnaně: „Žijeme v nešťastné době, v níž
darmo hledáme nevinnosti. Již nevidíme mezi sebou zraků plných čistoty,
z nichž by se na nás usmívala slastná nevinnost. Ano, samo dětství na-
mnoze jí nezná.“ Tak mnohé matky rády zaměňují něžnost a bezdohlednost
za vnější nátěr cnosti tak zvané! Oktave Feuillet pravdivě píše o mladých
dívkách: „Rád bych chtěl dáti matkám našim za právo, že všechny bez
výjimky z dcer svých vychovaly dobré paní. Jedno však jim chybí, aby
tohoto toužebného cíle dosáhly, totiž sebe menší část prostého lidského
rozumu. Jest jen jediná věc, jež s touto zaslepeností matek dá se při-
rovnati: Zaslepenost mužů k paním. Zdá se, že jsou úplně přesvědčeni,
že vše je schopno nákazy, jen ne jejich dcery. Tak milá dceruška je dána
na pospas nejnebezpečnějším vlivům, nemravným divadlům, pochybným
zábavám — to všechno nic nedělá . . . Tyto dívky jsou salamandři,
kteří bez pohromy mohou projíti ohněm, třebas ohněm pekla! O tom
matky jsouce přesvědčeny, neuvažují, že svěrují dcery své zhoubným ná-
strahám, jež plní život světa, že nejsou pak ničím než z osobněním
sedmera hlavních hříchů.“ (La morte (52) 95.)

„Musím se smáti matce,“ pravila jistá dívka, „poněvadž myslí yždycky,
že my o těchto věcech nevíme, a my víme přece všechno. Čteme
mnoho.“

To je ono! My čteme mnoho! A matky toho nedbají!

Co nevidíme všechno v seznamech knih pro dospívající dívky od 8
do 16 let! Illustrované pověsti klassického starověku, dějiny bohů a bohyň
klassického starověku, učebné mythologické knihy pro ženskou mládež
s příslušnými ilustracemi, aesthetické dopisy pro panny s vyobrazeními
a zvláště — horrible dictu — vypravování Wielandova, pro dívky přepra-
covaná. Co říci mám o románech nejhoršího druhu? Co o četbě novopo-
hanských klassiků? Mnohé se musí čísti i ve škole, ježto je to předepsáno,
mnohé čte dospívající mládež sama, poněvadž básník vtělil do díla
všechny krásy řeči, poněvadž dílo má literárně-aesthe-
tickou cenu! Jakou nábožensko-mravní cenu má dílo to,
je jiná otázka! —

Básníci tak často odívají rouchem básnickým to, čemu by jim v prose
čtenář neuvěřil a pod rouškou klassičnosti dávají to za pokrm širším vrstvám,
staré, věčné evangelium zaměňují novým: rozkoší očí, těla, života! A tak
málo kdo pozoruje, že tisíce již zahynuli řídicích se tímto novým
evangeliem.

Táži se však: „Dá rozumný člověk přednost několika
krásným, uhlazeným, umělým veršům přednost před mrav-
ností lidu národa?!

Tyto knihy nového náboženství již dávno staří národové zavrhlí,
z rodinného života odstranili, avšak nebezpečné modle naší doby všude se
staví sochy a chrámy k jejímu uctění, každý otištěný papír, jakýkoli se
s posvátnou uctivostí sbírá, jen pochází-li od záhubné modly naší doby,
uschovává se jako nejdrahocennější relikvie, kdo jí neslouží, je helotem,
kdo jí zneuctí, je kamenován; urazil „bůžka“ naší „osvícené, moderní“
doby!

Dbejte četby dítek!

Rozvážný, vzdělaný čtenář neodsoudí zcela díla uměleckého, i když jsou tam některé části, jichž kdyby raději tam nebylo. Nikomu zajisté ni nenapadne odsouditi, zavrhnouti knihu „Král Lear“, tuto vážnou, mohutnou tragedii, ač jsou v ní jednotlivá místa ne úplně bezvadná. Avšak ke studiu a k četbě „klassiků“ vůbec je třeba více, než býti odrostlou „žabkou“!

Špatný je také úsudek, že může bez škody čísti vše, kdo má pevný mravní základ. Jen nerozumný mladík to může tvrditi. Ani starý, zkušený kněz nesmí všeho čísti. Špatné je konečně mínění, že kdo studuje, ví vše lépe než nestudovaný.

Ježto je povinností rodičů dítky vychovávat, což předpokládá množství životních pravidel a praktických vědomostí, nikdo předce nebude žádati od prostých rodičů, by s dítkami hovořili o krásném umění.

V tom případě je výchova povinností učitele, zvláště pak správců knihoven, již chrání před veškerou nákazou. Ti určí hranice, příliš rozlehlé sůží, příliš úzké rozšíří a — každému dle stupně dospělosti — knihu určí. Pozoruje-li matka na dítěti zhoubné účinky četby, pomůže jen stálé spolupůsobení školy!

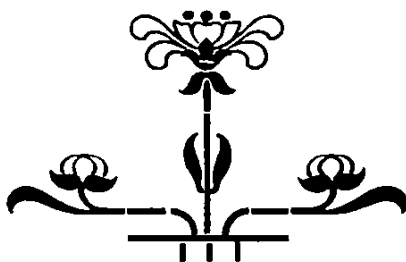
Především budme pamětlivi vždy, že jsme dosud — bohužel — velice málo učinili, bychom chránili mládež před špatnou aneb méně cennou četbou. V Německu probudili se již katolíci z tohoto spánku, donuceni počínáním protestantů a socialních demokratů. V katolických spolcích a lidových knihovnách, v mnohých katolických časopisech proudí zdravá krev, ovšem z nutnosti! Věhlasní odborníci, paedagogové, množství vzdělaných katolíků — vesměs slavného jména —, klerus i lid spojili se s velikým nadšením pro důležitou tuto věc, aby zabránili zkáze, jež mládeži hrozí. Dbá se vzorných záznamů, je zřízena zvláštní komisse, vydává se výtečně redigovaný časopis „Jugendschriften-Warte“, časopis, jenž všem dodává naděje na lepší budoucnost, kteří se výchovou mládeže zabývají, časopis, jenž může býti i nám vzorem! Knihy zkoumají členové oné katolické komisse velmi pečlivě, jsouce věhlasnými výtečníky. Tak matky nemají obtíží při volbě četby svým dítkám.

Ani my bychom neměli čekati, až k tomu budeme donuceni, ježto potřeba takových pravidel a opatření je již tu! Každý ji vidí — chce-li!!

Máme obětavý, pracovitý klerus, máme vychovatele, kteří do první rady se mohou postavit, máme katolické učitelstvo, jimž záleží na blahu naší mládeže.

Kdo chce něco, ne něco, mnoho dobrého pro mládež vykonati — chop se díla!

Dbej četby dítek!

Výsledky práce druhého mezinárodního sjezdu kreslířského v Bernu.

Sděluje člen sjezdu *J. M. Kadlčák*.

(Pokračování.)

Naznačil jsem již, že kreslířský sjezd rokoval ve dvou sekcích. Výsledek jednání sekce I. podán v předcházející stati. Jednalo-li se v I. sekci o uplatnění kreslení ve školách po stránce všeobecné a jeho úkolu ve výchově umělecké, jednala II. sekce hlavně o stránce praktické. Tím se vysvětluje, že v první řadě věnována pozornost učňům a učenicím. V tomto směru prohlásil sjezd tyto požadavky:

I. Organizace učňovství a pokračovacích škol průmyslových.

Uvažuje, že

1. nynější poměry učňovské mají prameny a původ v nesrovnalých společenských poměrech současných a poškozují netoliko výrobní spůsobilost nižších tříd nýbrž i vývoj národohospodářský všech tříd ohrožují;

2. tudíž oprava celé soustavy učennické a všeho vzdělání řemeslného stala se veledůležitou otázkou sociální doby nynější,

sjezd kreslířský prohlašuje tyto požadavky:

1. Oprava učennictví a řemeslného vzdělání průpravného, vůbec odborné vyškolení dorostu mužského i ženského je naléhavá i neodkladná a má býti provedena tímto směrem:

- a) přesným vymezením právních poměrů mezi mistrem a učněm a podporováním učby v dílnách, již třeba zdokonaliti;
- b) podporováním odborného vyučování,
- c) péčí o učně a mladistvé dělníky;
- d) zlepšení výchovy dorostu na zdatné pracovníky a občany.

2. Uplatnění písemné smlouvy o učení v níž přesně vymezeny jsou práva i povinnosti obou stran; pravidelná návštěva pokrač. školy průmyslové a závěrečná zkouška, kterouž má býti dokázána řemeslná vyškolenost učně, což uzákoněno, státnímu dozoru podrobena a závazně všude zavedeno budiž.

3. Učení řemeslu děje se nejlépe, kde to možné, u dokonalého mistra zkušeného a doplňuje se v pokračovací škole průmyslové neb odborné.

4. Obcím a odborným družstvům doporučuje se, aby společně za přispění země a státu zřizovaly průmyslové školy a odborné běhy a je vydržovaly vyhovující vždy místním poměrům a živnostenským poměrům.

5. Péče o duševní, mravní i tělesné dobro učňů vyžaduje zřízení patronátů mládeže a domovin učňovských neb útulen.

6. Tato péče a podpora oběma pohlaví stejnoměrně věnována býti má.

II. Kreslení v řemeslných, živnostenských, odborných, průmyslových a uměleckých školách a paedagogika tohoto vyučování.

1. Živnostenské a průmyslové dělnictvo má totéž právo přirozené na podporu obce a země i státu, jaké požívají stavy ostatní, aby dorost jeho byl soustavně vychován a vyškolen ve školách dobře zařízených, účelně vedených a řízených.

2. Nejdůležitější částí této odborné výchovy je náležité vyškolení v kreslení, neboť je kreslení základem veškeré práce strojnické i ruční.

3. Anať umělecká výchova nastávajícího dělníka totéž měrou má býti pěstována jako řemeslné jeho vzdělání, třeba osnovy učebné pro kreslení na technické škole přípravné přizpůsobiti těmto požadavkům.

4. Jako příprava ku kreslení ve školách řemeslných a technických ústavech vůbec sloužiti má zdokonalené kreslení ve škole obecné, jež v osnově vyučování kreslení jak závazný předmět učebný míti musí a všude do učebné osnovy pojat býti má.

5. Aby se docílilo stejnoměrné přípravy žáků škol řemeslných a technických vůbec, kteří přicházejí jednak ze středních ústavů, jednak ze škol obecných a měšťanských, aniž by se příliš mařil čas, doporučuje se zřizování přípravek, z nichž pak aby v nejkratší době byli do skupin odborných zařadění.

6. Vyučování kreslení pro dělníky příští na zřeteli míti má výhradně požadavky a potřeby dílen a podle toho organisován budiž. Osnovy mohou býti sice propracovány do nejmenších podrobností, ale předce nutno učiteli ponechati tolik volnosti, aby podle individuálních výkladů mohl postupovati svérázně. Osnovy nesmí býti na újmu osobní iniciativě učitele a překážeti jí.

7. Vyučování kreslení ve škole průmyslové v první řadě má býti přizpůsobeno povolání žáka.

8. Z kreslení na škole řemeslné a průmyslové třeba vyloučiti všechno, což vztahuje se na studium svobodných umění, anof za příznivějších podmínek se takovým věcem vyučuje na školách uměleckých.

9. Vzhledem k nesmírné ceně nižších a středních škol odborných pro řemesla a průmysl je žádoucí, aby školy ty se rozmnožovaly, vstup do nich mládeži se usnadňoval, zejména však učitele kreslení, kde se dosud nestalo, ostatním učitelům na roveň povýšiti a tak jeho působení více uplatniti dlužno.

10. Pokračovací běhy učebné mají býti závazně pro všechny učně a dělníky do 18. roku a výhradně ve dne, nejpozději v době od 5.—7. hod. večer konány býti.

11. Vzhledem k tomu, že odborným učitelům kreslení třeba specialisování, má-li škola všem požadavkům vyhověti, doporučuje se udělením diplomu zajistiti jim zvláštní jich odborovou způsobilost a působnost učitelskou.

12. Zřízení učebných kursů instruktivních pro učitele pokračovacích škol průmyslových je nezbytně třeba.

13. Vyučování kreslení v prvních dvou letech studijních pro ženy a dívky má se diti směrem všeobecným; v době následující třeba však specialisovat. Žákyně dlužno roztríditi ve skupinu navrhovatelek a ve skupinu vykonavatelek.

14. V místnostech uměleckých museí mají se konat výstavy prací žen.

15. Odborným pracem — kreslení a provádění — více času věnováno býti má než dosud.

16. Všude zřizovány budtež školy krajské, jež spojit dlužno se školami pro umělé vyšívání, tkaní, aby se ženský průmysl umělecký zdokonalil a zvelebil.

17. Na školách pro ženské ruční práce má kreslení od základů vyučovati učitelka.

III. Skoly průmyslu uměleckého.

- a) Splnily školy průmyslu uměleckého naděje do nich kladené?
- b) Které úspěchy lze zjistit v průmyslu řemeslném i uměleckém, jež počítati dlužno ve prospěch odchovanců těchto škol?
- b) Organizace a programy škol pro průmysl umělecký.
  1. Žáci, kteří se chtějí vyškolit v kreslení návrhů dekorací a mají s úspěchem navštěvovat vyučování kreslení, musí dříve osvojit si náležitou zručnost a dovednost v kreslení a modelování a vykázati dostatečné vědomosti z měřictví, průmětnictví, architektury a počátcích anatomie, z nauky o rovnoměrnosti lidského těla.
  2. K analytickému studiu různých slohů souběžně třeba spojovati syntesi č. volném užívání slohových tvarů v návrzích. Učitel má žáky upozorniti na vzory umění dekorativního, i na dobré kompozice vhodné.
  3. Opravy společně provedených náčrtů a prací stanovení přednosti a vytknutí chyb vykonávej učitel veřejně před všemi žáky.

IV. Stanovení mezinárodních značek a symbolů v učbě kreslířské.

Pro nedostatek času nemohl sjezd jednotlivé náměty důkladněji projednat a vzal za podklad důkladnou práci pana J. F. Pilleta z Paříže usnášeje se:

1. Práce pana Pilleta o kodifikaci značek a symbolů v kreslení bere se za podklad pro další studium této záležitosti a budoucímu mezinárodnímu výboru stálému se ukládá práce tím vykonané dále uplatňovat a o prohloubení otázky pečovat.
  2. Práce pana J. F. Pilleta pokud možno se všemi přílohami kreslířskými v počtu největším tiskem vydána býti má.
  3. Publikace má býti zaslána do všech zemí vládám, technickým školám, ústavům průmyslovým, a interesenti vyzvati se mají, aby poznámky a návrhy na změnu sdělovali, aby při konečné kodifikaci prospěšné a účelné mohlo býti vzato v úvahu.
  4. Definitivní kodex má se připravovati a rozpravy o něm do jednacího pořádku příštího kongresu zařaditi dlužno.

Aby vyučování kreslení ve všech zemích náležitě bylo pěstováno a zdokonalováno, založena v Berně mezinárodní společnost pro pěstování kreslení na základě usnešení bernského sjezdu, kterýž ve schůzi všeobecné ustanovil:

    1. Druhý mezinárodní sjezd pro pěstování kreslení zakládá mezinárodní společnost pro učbu kreslířskou.
    2. Společnost tvoří osoby, ústavy vychovatelské, spolky a úřady, které mají na učbě kreslířské zájem a roční příspěvek platí. Členský příspěvek jednotlivců činí 5 franků. Členský příspěvek osob hromadných určí později výbor společnosti.
    3. Výborem společnosti je permanentní komité pro vyučování kreslení a volí se společností. Členové každé země jmenují tři vyslance.
    4. Výbor je ústředním pro všechny záležitosti vyučování kreslení a má vydávati zvláštní zprávy. Sestavuje rozpočet a účty a připravuje práce pro příští kongres. Shromažďuje se nejméně jednou za dvě léta v městě výborem určeném.
    5. Úřední sídlo výboru mezinárodního je Bern ve Švýcařích.
- Příští sjezd kreslířský určen do Londýna na rok 1908.

Pestalozzi — Don Bosco.

Není to odvážností srovnávati Don Bosca s Pestalozzím? Don Bosco je v očích mnohých našich moderních paedagogů obskurním italským knězem, jenž založil vychovávací ústav, podle kterého ovšem později jiné byly zřízeny — a Pestalozzi je přece „otcem moderní paedagogiky a národní školy“, vzor všech paedagogů pro věčné časy! Srovnání je tedy odvážné. Nicméně chceme se přece o ně pokusiti na základě dějepisných svědectví.

Oba mužové ukazují mnohé podobné rysy ve svém životě a působení. Oba počínají totiž svou dráhu v dobách revolučních a válečných jako samouci v umění vychovatelském, oba věnují se výchování zanedbaných dětí; oba prohlašují lásku za hlavní prostředek výchovávací, oba stávají se mistry mnohých žáků a následníkův. A přece jak veliké rozdíly! Největším rozdílem je úplný osobní nezdár na straně jedné a největší výsledek na straně druhé. Přirozeně ovšem ukazují hlubší příčiny nezdaru na straně jedné a výsledky na straně druhé na velmi nestejně vlohy duševní. Kdežto Don Bosco pojímá lásku jasně a přesně ve smyslu Kristově, je láska u Pestalozziho více jakýmsi všeobecným citem humanity. —

Pestalozzi roku 1746 v Zurichu zrozen, učinil vyjma své spisovatelství ve všem, čeho se chopil, flasko. Nejdříve chtěl býti jako jeho děd kalvínským theologem; když však při prvním kázání na zkoušku nemohl z místa, zkusil to s vědou právní. Ale tato mu byla až příliš brzo suchopárnou. Když po nemoci četl „Emila“ Rousseauova, rozohnil se pro život venkovský. Chtěl se státí rolníkem. Odebral se proto ku vzornému hospodáři Tchiffelimu, stal se praktikantem hospodářským a domníval se po roce, že je již mistrem a sám že již vzorné hospodářství řídití může; jeho tchán, bankéř v Zurichu, dal se přemluvití a poskytl peníze; neboť rozuměl-li Pestalozzi čemu, bylo to umění, jiné získati pro své záměry. Však brzo se ukázalo, že spekulace byla pochybená. Bankéř odňal svou finanční podporu. Čím se měl nyní Pestalozzi státí a čím zabývati? Připadl na myšlenku, zřídit ze svého selského dvorce ústav pro opuštěné děti. Bylo to v roce 1775. Měl také brzo kolem sebe zástup chovancův. Ale po sotva 5 letech i tento podnik potkal se s nezdařem. I sám mírný Kellner musí ve svých dějinách paedagogiky doznati, že děti zdivočely a utekly. Děti měli tkáti látky, které Pestalozzi pak ve velkém chtěl na trzích prodávati. Takový byl aspoň jeho záměr. O nakládání s dítkami dovede sice krásně a dojemně mluvití ve svých různých spisech. Tak čteme na jednom místě: „Že srdce mé lpí na mých dítkách, že jejich štěstí je mým štěstím, jejich radost mou radostí, to měly mé děti čísti od prvního rána až do pozdního večera v každém okamžiku na mém čele a na mých rtech.“

Pestalozzi horlí ve svých spisech proti tělesným trestům, ve skutečnosti však bil děti mnoho a rozděloval pilně i pohlavky, děti musely také těžce pracovati, v létě na poli a v zimě u stavu a přeslice. Tato škola chudých nebyla ničím méně než ústavem dobročinným, nýbrž spíše podnikem spekulacním. Domníval se, že pomocí svého ústavu, jak sám v jednom ze svých listů prohlašuje, rychle zbohatne.

Když se byl různě se štěstím dosti značným pokusil ve spisovatelství, radil mu jeho přítel, basilejský sekretář městský Iselin, aby založil týdeník. Týdeník také byl skutečně založen; ale „Zurišský týdeník“ dožil se jen roku 1772. Tedy opět nezdár! Později r. 1798 zkusil to ještě jednou s po-

voláním redakčním. Vydával „Švýcarský list“, tento měl však ještě kratší trvání, vycházel jen čtvrt roku. Nejvíce štěstí měl ještě se spisovatelstvím. Příběh vesnický „Lienhard a Gertruda“, jenž vyšel r. 1781, setkal se s takovým pochvalným uznáním, že napsal pokračování „Krištof a Elsa“; tento spis byl však značně slabší. Výtěžkem ze svých spisů a s podporou svých příbuzných protloukal se dosti bidně, až roku 1798 zřídil za 6000 franků, které mu vláda vykázala, v bývalém klášteře Voršilek v Stansu asyl pro chudé opuštěné dívky.

Dle jeho spisů museli bychom za to míti, že rozvíjel v Stansu činnost ideálně paedagogickou, než farář Businger v úřední zprávě dosvědčuje, že děti jsou v ústavě mnoho bity. I Pestalozzi rozdělával dle zpráv svých žáků pilně pohlavky. Že podnik trval opět jen rok, toho vinu přičítá svým nepřátelům. Bohužel našel prý jen u kapucínů a řeholnic, nařiká, největší porozumění pro své dílo.

Nyní stal se Pestalozzi jednoduchým pomocníkem školním při venkovské škole v Burgdorfě. Poněvadž však nic nechtěl vědět o učení se na paměť katechismu heidebergského, musel opět brzo odejiti. Pak zřídil na rozkaz vlády v burgdorfském zámku vzornou školu se sirotčincem a učitelským seminářem, než brzo musel se přesídliti se svým ústavem do Münchenbuchsee. Jistý v. Fellenberg, s nímž se spojil a s nímž se sdílel o řízení, vytlačil jej brzo a tak musel se opět stěhovati. Poněvadž však svými spisy získal si již velké jméno, obdržel mnoho nabídek. Vyvolil si nabídku z Iffertenu, kde r. 1805 otevřel svůj ústav. Dokud měl výborné síly učitelské, dařilo se ústavu dobře, když však je ztratil, zanikl i tento ústav opět a to po 10letém změn plném trvání. Z výtěžku souborného vydání svých spisů zřídil r. 1818. poslední ústav, totiž ústav chudých v Clendy. Ale i tento musel r. 1825 při rostoucí opuštěnosti zavřítí. Znaven a zlomen odebral se ku synovci do Neuhofu, kde napsal svůj životopis a apologii a zemřel v Bruggu 1827. Žádný z jeho ústavů jej tedy nepřežil; viděl jak jedna naděje po druhé klesá v hrob. Jeho činnost byla tedy ustavičným fiaskem. Jen v jedné činnosti měl, jak již řečeno, štěstí, totiž ve svém spisovatelství. Soudíme-li dle jeho spisů, domnívali se čtenáři, že Pestalozzi řídí pravou vzornou školu, tak že zejména do Iffertenu četné návštěvy v blízká a z daleka přicházely, aby ji poznali; ale mnozí, zvláště ti, kdož se nedali klamati zdáním, byli zklamáni. I poslední návštěva v Iffertenu přinesla zklamání. Dle těchto prostých fakt nemůže rozumný člověk Pestalozziho v pravdě oslavovati jako onoho vzorného paedagoga, za jakého posud namnoze je považován. Byl mužem veliké obrazovnosti a měl dobrý pozorovací dar; co mu však scházelo, byl střízlivý praktický rozum a silná vůle. Jeho fantasie předváděla mu velké idealy, které dovedl sice napsati, nikoli však prakticky provésti. Svým pozorovacím talentem naučil se od matek způsobu vyučování pro první dětský věk jedině správnému a dovedl ve svých spisech jej propagovati. To je hlavní jeho zásluha. Svým pozorováním připadl na názorné vyučování. Ale toho nepotřeboval teprve objevovati; neboť již scholastika učí zásadě: „Nic není v duchu, co nebylo dříve ve smyslech.“

Revolucí a válkami pokleslo hluboce veřejné vychování a je to nepopíratelnou zásluhou Pestalozziho, že svými spisy probudil pro ně opět zájem. Rovněž tak je jeho zásluhou, že poukázal v oné době na důležitost názorného vyučování. Avšak Pestalozzi dal se částečně svým domnělým objevem metody názorné příliš daleko zavésti, tak že jeho vyučování stalo se nudným, poněvadž paměť a rozum příliš zanedbával. Také hmat a pocit ve svém názorném vyučování nepřivedl k platnosti. Má proto jeden z jeho žáků pravdu, řekl-li, že Pestalozzi nebyl s to, aby se svou vlastní

metodou i jen v jednom dvětví vlastní vyučování udílel. Ve své jednostrannosti zašel tak daleko, že názor prohlásil místo za prostředek vyučovací za základní princip.

Ve svých spisech mluví sice častěji o Bohu velmi srdečně, neučinil však ani Boha cílem svého vychování, ani nepoužil náboženství jako prostředku vychovávacího. Jeden z jeho žáků jménem Ramsauer, jenž byl v Iffertenu vychován, prohlásil, že ve 26. roce ještě nic neslyšel o starém a novém zákoně. Týž vypravuje, že Pestalozzi v studijním chrámě kázati dal o kráse zimy a o zamrzlých tabulích atd.

Starší chovanci oddali se lehkomyšlnému životu a neposlušnost mládeže převyšovala všechny meze. Nebylo lze tomu se diviti. Ale právě proto, poněvadž Pestalozzi se domníval, že se může obejít bez náboženství, stal se vzorným paedagogem moderních umělců vychovatelských — jiný důvod nelze v pravdě nalézt.

Poněvadž však Don Bosco právě náboženství postavil do popředí vychování, neplatí u mnohých moderních vychovatelů nic, ač právě základy ve výchově činil.

Oproti Pestalozzimu byl Bosco povahou harmonickou; měl také jako mladý kněz vysoké idealy a to tak vysoké, že jej známi z kleru, kteří mu je za přepjatost přičítali, chtěli dáti úplně vážně do blázince, než Bosco uskutečnil také tyto idealy, ano ještě daleko překonal. I on musel přemoci největší překážky, neboť doba jeho počátků spadala do oné divoké doby kvašení, které se roku 1848 zvrhlo až v revoluci, a právě Turin, kde svou dráhu započal, byl ohniskem a střediskem spiknutí a příprav válečných. Nevěrečtí mužové, kteří tehdy osudy země řídili, činili mu největší překážky; než i tyto muže dovedl si ponenáhu získati.

Právě jeho veliké úspěchy budily hněv tajných nepřátel církve a celé tucty atentátů byly naň spáchány a jen jako zázrakem byl mnohdy od hrozící smrti zachráněn. Nepatrné je to slovo, které v takovém případě pronesl; avšak slovo to jej výborně charakterisuje. Když jednou bylo naň střeleno a koule učinila v oděvu díru, pravil zcela klidně: »I ty ubohé roucho kněžské muselos pykati!« Po 10 letech své činnosti založil 200 domů vychovávacích; z toho bylo 8 ve Francii, 2 ve Španělsku, 1 v Anglii, 1 v Rakousku, 34 v jižní Americe a ostatní v Itálii. Dvě desetiletí před tím pásal ještě jako jinoch v horách piemontských kozy. Jakýsi duchovní objevil jej tím, že již jako pastevec ovec latinské klassiky řetoliko četl, nýbrž i citovati dovedl.

Jaký vliv jeho celá osobnost na mladá srdce měla, ukazuje následující příhoda. Dával exercitie ve vězení pro mladé trestance. Na konci jejich dosáhl po mnohé námaze dovolení, aby s nimi — asi 300 celkem — mohl vykonati procházku bez dohlížitelů. Přivedl opět všecky do káznice zpět. Od této chvíle byl nevěrecký ministr piemontský Rotazzi jeho protektorem. Tento byl to také, který jej docela nabádal, aby založil náboženskou kongregaci, by svému dilu i po smrti zajistil další trvání. A uvážíme-li, jak po krátké době své činnosti přes 800 opuštěných hochů k sobě připoutal, že na něm lpěli tělem i duší, a pozorujeme-li velkolepé výsledky jeho působnosti, pak pochopujeme, jak jej mnozí vrstevníci živým zázrakem nazývali. Jeho celá činnost byla řetězem úspěchů, jakými až dosud žádný člověk vykáhati se nemohl. Uprostřed práce, kterou jen obrovská síla mohla zdolat, našel ještě času k spisovatelství; ovšem nenapsal spisů theoretických, nýbrž jen praktické spisy pro své chlapce a pro lid křesťanský. Dílko »Dobře zvedený jinoch« dožilo se, při jeho smrti 80. vydání.

Hlavním prostředkem vychovávacím bylo Don Boscovi, poněvadž sám byl světcem, náboženství, především častější přijímání svatých svátostí.

Nazval výrazně svůj první vychovávací dům oratoriem. Poněvadž z počátku, když neměl ještě žádného domu, své chlapce nesměl v městě kolem sebe shromažďovati, ubíral se svými zástupy na venkov k nějakému kostelu. Tu zpovídal jich větší část a to často pod širým nebem. V určité době vedl pak své žáky do chrámu, kde pro ně sloužil mši sv. a mnohým udílel sv. přijímání. A ostatní den byl ztráven ve veselé hře a v poučování křesťansko-praktickém. Bosco rozřešil veliký problem, jak lze ve vychování zřici se úplně každého tělesného prostředku kárného. Láska musí řídit kázeň. Ve všech dílnách jeho ústavů a na jejich chodbách vládne nejprísnejší mlčení, jež smí býti jen porušeno v době zotavení. Modlitba a mlčení, práce a denní pořádek, vše proniknuto paprskem lásky vychovatelů, krotí nejdivějšího uličníka a činí z něho člověka užitečného, a co ještě více, pořádného křesťana.

Pestalozzi jako nejbližší cíl vychování žádal, aby dítě vedeno bylo k vnitřnímu klidu, pokládal to za velký objev, poněvadž neznal starších křesťanských vychovatelů, nebyl také s to, aby udal prostředky, kterými by mělo býti dosaženo tohoto cíle. Don Bosco netoliko cíl rovnováhy duševní vytkl, nýbrž udal i prostředky, že tento jen může býti dosažen, když i dítě navyká si sebekázně a sebevláde.

Don Bosco zemřel v 73. roce života, slaven jako otec a mistr od tisíců bohonadšených mužů, kteří v díle jeho ve všech dílech světa pokračují. Aby dobrodiné jeho umění vychovávací bylo i na ženské pohlaví rozšířeno, založil na nalehání církevních představených také ženskou kongregaci »Dcery Mariiny« zvanou, která se věnuje výchově opuštěných dívek.

Kardinal Alimondo, arcibiskup turinský, srovnával ve své pohřební řeči tak krásně působení velikého paedagoga z milosti boží se zvukem lyry Amphionovy, která hýbala skálami a s hrou Orpheovou, jež divoká zvířata krotila.

Naše doba klaní se tak ráda úspěchu. K tomu dal jí Spasitel jistou oprávněnost; neboť sám prohlásil zásadu: »Dle ovoce jejich poznáte je.« Postavíme-li oba muže Pestalozziho a Don Bosca vedle sebe, mám za to, že Don Bosco i před světem, před soudnou stolicí moderní paedagogiky se s dobrým svědomím ukázati může; snese zajisté, jak paralela ukazuje, porovnání s Pestalozzim. Jestliže však přece moderní paedagogové Don Bosca sotva znají, tím méně oceňují, kdežto Pestalozziho přes jeho jednostrannost tak oslavují, není to příznivé svědectví o jejich nepředpojatosti. Don Bosco byl knězem a to svatým knězem a proto nemá žádné ceny a platnosti. Než my radujeme se z jeho paedagogických úspěchů, jak jich ještě nikdy před tím člověk nedosáhl a jak jen na půdě církve mohou býti docíleny. Neboť jak by mohl jeden člověk tolik tisíc pomocníků nalézt, kterých Don Bosco k svému obrovskému dílu potřeboval, ne-li na cestě křesťanské sebeobětavosti? Zaplatit byl by jim jistě nebyl mohl; nevěděl často, kde pro ně pro zítřek nalezne výživu a placenými silami nebyly by bývaly mohly býti vykonány tyto zázraky vychování. Takové ovoce, jak je vypěstoval Don Bosco, neroste na půdě moderní paedagogiky, nýbrž daří se jedině a jen v nebeské zahradě církve.

— r.

Katechetův praktický ukazovatel.

Fr. Pišmistr, katecheta v Mor. Budějovicích.

Katolická nauka náboženská vyžaduje, aby v jakémsi pořádku a systému byla žákům podávána. Řídíme se tedy při vyučování náboženském učební knihou, osnovou, aneb jiným vodítkem, abychom vše důkladně probrali; ničeho neopomenuli a nevynechali. Žáci mají mít obraz náboženského vědomí jasný, přehledný, odrážející se ve všem konání lidském.

Nejednou jest ale katechetovi nutno od pravidelného chodu vybočiti a pozastaviti se, aby se ohlédl na událost nepředvídanou, by poučil žáky o té neb oné slavnosti, o níž dle plánu učebního později má pojednati důkladně nebo již dříve pojednal, aby upozornil žáky na svátky důležitější, mimořádné události, jež se mravního života týkají. Netřeba vždy vše vykládati a vysvětlovati; postačí mnohdy několik slov ku konci hodiny, by se žáci upamatovali a v mysli si obnovili, nač zapoměli. K obrazům minulým dlužno přičiňovati nové rysy a odstíny, by víc a více vynikaly a vžily se do srdce lidského.

Takové upozorňování na události a význam jejich jest pro celou osadu velmi užitečno. Děti vypravují doma, co slyšely a hledí se v kalendáři samy přesvědčiti, zda-li u toho neb onoho dne je červený nebo černý křížek pro označení postu, proč je jméno toho neb onoho světce tučněji vytištěno, v kostele s tím větším účastenstvím vše pozorují a v paměť si ukládají. Pokud se kalendáře týká, dbejme o to sami, aby v každé třídě, zvláště školy měšťanské, zavěšen byl dobrý nástěnný kalendář.

Na školách měšť., při nichž působím, zavedl jsem takto: V každé třídě visí malý nástěnný kalendář. Před každou hodinou náboženskou napíše jeden žák (dle pořádku abecedního) na tabuli datum a jméno světce, toho dne oslavovaného. Ku př. 28./9. sv. Václava, m.

Důležitější svátky svatých, význam processí, obřadů atd. utkví v paměti dětské, jsou-li častěji opakovány. Nevědomost náboženská vůbec se zmáhá, význam roku církevního ještě větších mezer a nedostatků ukazuje mezi pokolením mladším. Mnohý ani neví jaký se svátek světi, proč jest to a ono v kostele, za jakým účelem se co koná.

Církevní rok musí přejíti do života, jak tomu kdysi bývalo, aby lid poznával hluboký význam obřadů kostelních

Před zasvěcenými svátky Svatých opakujme krátce životopis dotýčných Svatých, poukažme zvláště na cnosti, kterými vynikali. (Sv. Štěpán, sv. Jan Ev., sv. Jan Nep., sv. Petr a Pavel, sv. Cyrill a Methoděj atd.) K tomu všemu postačí několik minut a přece cíle velikého jsme dosáhli.

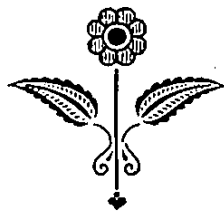
V sobotu připomeňme význam neděle a také proč se tak neb onak jmenuje, jako jména neděl postních a j.

Větší žáky upozorněme na liturgické barvy. Vysvětlíme, co si v ten neb onen den mariánský svátek připomínáme, proč se na Hromice svíčky světi, co znamená ten či onen průvod církevní. K tomuto názornému upozorňování potřebí praktického ukazovatele vedle důkladné znalosti nauky Kristovy a liturgie. Takového ukazovatele vidíme jinde. Dočítáme se v kalendářích, co je v ten den důležitého, by paměť naše byla podporována; v časopisech nalezáme rozmanité ukazovatele a přidržíme-li se jenom náboženských listů, seznáváme na posledních stranách obzvláštní pro ten neb onen měsíc doporučení a upozornění.

Dobře by bylo, kdyby dle chovenský kalendář taková upozornění obsahoval; dokud však žádného takového vodítka nemáme, musíme se o ně starati sami. Poznámky své doplňujeme si dle místních potřeb. Neopomeňme ku př. poukázati na význam pouti kostelní, průvodu ke kapličkám, večerních pobožností, spolu vyložme význam obrazů kostelních, soch po dědině, obrazů na stromech a to nejednou, ale v příhodnou dobu.

Připomeňme žákům ustanovené posty, nejen když se vykládá přikázání církevní, ale nadejde-li vigilie, přísný půst, čtvero suchých dnů atd., zeptejme se, proč ten a onen postní den jest ustanoven.

Navádějme žáky k časté návštěvě kostela, zvláště v době jarní a letní i v ony všední dny, kdy není tak zvaná mše sv. obligátní. Mládež nechť pozná, že chrám a škola jsou pro ní dva příbytky nejkrásnější — nejmilejší kde vane duch pokoje a lásky — zdroj to veškerého štěstí.

Kdo učí dívky lži.

Dle Christl. Schul- Elt-Zeit. 1904. Jos. A. O.

Když rodiče chtějí dítě, jež je povinno navštěvovati školu, nechati si doma, často mezi matkou a dítětem dochází k výjevům, jež jsou velmi důležitými pokyny pro vychovatele a rodiče zvláště.

Tak matka praví ke svému synu: „Musíš mi dnes jíti o 10 hod. do města!“

Hoch: „Ale musím do školy dnes!“

Matka: „Koho mám poslati?“

Hoch: „To není dostatečnou omluvou přece!“

Matka: „Řekni tedy, že jsi byl nemocen.“

Hoch (s udiveným výrazem v tvaři): „Ale — matko — přece nejsem nemocen.“

Matka: „Ale, co! To můžeš říci; otec ti napíše potvrzení, anebo já je napíši a otec podepíše.“

Hoch (červenaje a maje slzy v očích): „Ale, když nejsem nemocen a řeknu, že jsem byl, to je lež; a v náboženství pravil nám katecheta: Nesmíme lháti. Dábel je otcem lži, a kdo lže, je mu podoben.“

Matka: „Jednou, neškodí. Jen zůstaň dnes doma.“

Potom před očima dítěte píše matka:

Velectěný pane!

Prosím, byste ráčil omluviti syna mého, ježto nemohl pro nebezpečnou slabost, účastniti se školního vyučování. Musil ulehnutí, ani jisti nemoha.

Stvrzuje v hluboké úctě jeho otec

Matěj Müller.

S bolestí dítě na to pohlíží; ví dobře, že matka jeho přestoupila Boží přikázání a svedla ke hříchu svého chotě i vlastní dítě. Také jiné dívky to vidí. Hoch přijde do školy, položí potvrzení na stůl a spolužáci se dotazují: „Kde jsi byl včera, Václave? Co ti bylo?“

Dítě, ač s velikým vnitřním odporem, přetváří se dále, aby se neprozradilo a následuje lež za lží. To jest maličká ukázka lži, již se dítě vyučilo od vlastní matky!

Ještě něco!

Dítě si zapamatovalo, jak málo si váží rodiče Božích přikázání, velice dobře. Ve škole pak slyší o cizích hříších, o dobrém příkladu a o hrozném trestu pro ty, zkrze něž pohoršení pochází. Když pak dítě vidí, jak málo si dělá svědomí matka ze hříchu, snadno mu napadne také matku obelhati a jí málo si vážiti.

Dítě začne, dejme tomu, křičeti, dělati, jak venkovští rodiče říkají, „co čert nekáže“. Matka napomene, ale marně. Dítě neposlouchá. Rodiče ztratili vážnost u dítek vlastní vinou! Matka nyní začne poukazovati na katechismus, na Boží přikázání a chce uhoditi na strunu dítěte, kterou však sama ztrhala.

„Neučil jsi se v náboženství, že musíš rodičů poslouchati? Nevíš o čtvrtém Božím přikázání?“

„Ano, a my jsme se také učili, že nemáme lháti!“

Tak matka se studem a s nepořízenou odchází, nebo dítě — bije!

Bohužel, že se tak děje! Otec i matka pozbývají všeho vlivu na dítě svou — lží! Rodiče drazí, to je na uváženou!!

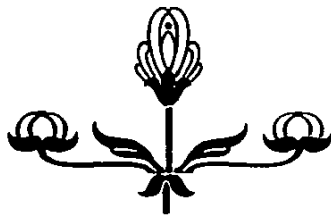
Kdo uvěří, že matka tato, jež muže svedla ke hříchu, své dívky lži učila, se vyzná kajícně ve sv. zpovědi?

Jakého výsledku dosáhne matka, až řekne témuž dítěti: „Nelži mě! Neboť lež je těžký hřích!“

Jak nabude opět u dítěte ztraceného vlivu?

Kdyby ďábel, otec lži, dívky vychovával, nečinil by podobně jako mnohé matky?

Matko, pamatuj si to!

Z psychologie dítěte.

(Viz str. 27.)

Škoda, že pozorování psychologická, o nichž jsme se v tomto ročníku zmínili, nevzbudila zájmu a nepohnula nikoho z učitelů k následování.

Dnes podáváme jiný zajímavý příspěvek psychologický. V III. třídě měšťanské školy dívčí vyvěšen byl krásný obraz Uprkům »Pastva koní v noci«.

Na podzim, kdy otavy z luk jsou již odvezeny, vyhánějí se skoro po celém Slovácku koně i v noci na louky na pastvu. Zdá se, že není krásnějších chviliek v životě chlapců slováckých, jak tyto noční pastvy. Koně na předních nohách „sputnané“, aby nemohli příliš daleko odběhnouti, ponechávají se skorem úplně sami sobě a chlapci shluknuvše se kolem některého staršího šohajka, nebo i kolem vážného „hotaře“ polního, zapálí ohniček, rozloží se kolem něho — vždyť noci bývají již chladné — v halenách a kožuších a nyní nastává výklad, dlouhý zajímavý výklad. A povídá se tu až k ránu, kdy na východě počíná to zlatem prošlehávati.

Tak asi k nám mluví obraz Uprkův.

Obraz visel ve třídě po celý měsíc, avšak ani slovem zmínka o něm se nestala. Učitel pak obraz odnesl a dal žákyním napsati, co obraz představoval.

Žákyně psaly:

Oběd v poli. — Šli cestou muž a dvě ženy. — Slováci u ohně. — Slováci a Slovačky ubírají se do kostela. — Hanáci a Hanačky. — Drvoštěpi v lese. — Slováci v poli. — Pole. — Slováci jsou na hřbitově. — Divišův bleskosvod. — Slováci odpočívají na poli podenní práci a hovoří mezi sebou. — Večer na poli. Na poli byl oheň. Okolo ohně seděli Slováci. — Vázali obilí. — Obraz představoval jak lidé šli polem. — Obraz představoval kroj Hanáků. — Jak si v poli odpočivali pastýři. — Oběd na poli. — Jak pásli obyvatelé Alp stáda, a bylo jim zima, ohřivali se. — U ohně seděli a leželi mužští.

To co skutečně obraz představoval, nenapsala žádná.

Co z toho soudíme? Žádáme-li po dětech, aby si všeho všímaly a všemu porozuměly, neznáme přirozenosti duše dětské. Látky učebné na měšťanské škole je příliš mnoho a je nepřiměřena věku 11—14 let. V tom případě tolik představ nových byly nuceny žákyně vyučováním si osvojit, že na dobrovolné osvojení představy nové nezbylo duševní síly.

Pozorujme stále děti, snažme se vniknouti do tajů jejich duší, a stane se škola místem radostné práce!

Dosud jím není.

Ze sněmu markrabství Moravského. Rokování o rozpočtu na školy vhodnou dává příležitost poslancům k věcné kritice stavu nynějšího školství. Příležitosti této chopil se poslanec dp. P. Ševčík, ale upřímně řečeno neprospěl tím ani věci katolické, ani školství, nikomu. Proč p. poslanec na sněmu moravském mluvil jen o učitelstvu v Dolních Rakousích a v Čechách? Snad aby naň organisované učitelstvo moravské neútočilo? Pak se velice zmýlil. Věstník v č. 50. píše: „P. Ševčík podnikl zase hrubý útok proti moderní škole a učitelstvu.“ Na místě bylo pouze mluvit o učitelstvu na Moravě.

Chce-li pak kdo kritisovati poměry v učitelstvu, třeba tak činiti věcně t. j. řeč svou dotvrditi nezvratnými doklady. Toho také nebylo. Není divu. Tam, kde se o školských poměrech vážně a věcně rokuje a uvažuje, v Katolickém spolku českých učitelů, tam žádný z poslanců katolické

strany nevkročí, ba téměř žádný, pozván byv na schůzi, se ani neomluví. Pak ovšem věcně mluvit nelze. Otázky školské nejsou tak jednoduché, aby jim mohl rozumět každý.

Slova tato nejsou žádným útokem na p. poslance, ve Vych. Listech vůbec na nikoho neútočíme, volají pouze po nápravě.

Audience u ministra vyučování. Jak denní listy oznamují, byli 6. prosince poslanci Dr. Otakar baron Pražak a Dr. V. Šílený u ministra Dra. Hartla, který slíbil, že nový disciplinární řád pro školy obecné a měšťanské, na němž se sněm moravský usnesl v letošním zasedání, bude předložen k nejvyššímu schválení. Na dotaz, co je s novým školním a vyučovacím řádem, ministr prohlásil, že jest již úplně hotový a že nelze ho nějaké anketě ještě předkládati.

Protí poznámkám v katalogu a na školních zprávách. Vhodně poukazuje A. Stering v časopise „Paedagogische Zeitschrift“ na zlé užívání rubriky „poznámka“ v katalogu a na školních zprávách. Poznačují se v rubrice té mravní poklesky žáků. Když pak po letech dojde od soudu žádost správě školy, aby se vyjádřila o mravném chování toho onoho za jeho školní doby, tedy samo sebou se rozumí, že správce školy, jemuž není známa příčina poznámky, poznámku přejme ve své vyjádření, a tím bývá nález pro ubohého chlapíka zpečetěn. Každý školní trest má své meze, a mstít se vzdělaný učitel svému žáku nemá. Žádný službodárce nesmí své služebné napsati poznámky, již se její cti dotýká. A katalog jest pramenem vysvědčení. Co bychom cítili my, kdyby nám inspektor napsal do kvalifikace: „šidil“, „lže“, „mravní chování neuspokojivé“? Když však musíme býti, vydávající vysvědčení, velmi opatrní při vyspělých osobách, které mohou jednati po předcházející úvaze, mělo by se až úzkostlivě odvažovati posuzování mravního chování nedospělého dítěte. Učitel.

Učitel soudcem. Syn jistého vídeňského kupce propadl při přijímacích zkouškách do druhé třídy obecné školy. Otec žákův nařkl učitele, že dal jeho dítěti druhý stupeň jen ze soukromých příčin. Učitel žaloval otce pro urážku na cti u okres. soudu v Leopoldstadtu. Soudce odsoudil otce k peněžité pokutě 20 K a v odůvodnění rozsudku uvedl, že jest učitel rozhodujícím soudcem v oceňování vědomostí žáků, a kdo pochybuje o jeho nestrannosti, dopouští se zřejmě urážky jeho poctivosti. Č. Učitel.

Učitelský Přehled. Počátkem roku 1905 začne vycházeti na Horách Kutných měsíčník „Učitelský Přehled“. Předplatné roční 4 K, půlletní 2 K přijímá administrace časopisu „Učitelský Přehled“ na Horách Kutných.

Učitelská svoboda! Dva učitelé ve Slezsku, kteří se účastnili schůze křesťansko sociální v Bílsku, byli dle Bílého Praporu vyloučeni ze zemského svazu učitelského.

K nejlepším našim měsíčníkům patří bez odporu časopis „Příroda“ (Příroda a škola), jež vydává Jan Kranich, učitel paedagogia v Brně. C. k. moravská zem. školní rada upozorňuje ve „Vládním Věstníku“ správy a ředitelství škol, jakož i komise pro okresní knihovny učitelské na tento přírodovědecký časopis. Kdo se chceš o cenném a bohatém obsahu jeho přesvědčiti, dopiš administraci „Přírody“ do Brna, Měšťanská ulice 48.

Oprava. Ve stati »o české přehlásce« oprav a čti:

- na str. 329 ř. 11. shora místo mladých — planých roubů;
„ 330 ř. 13. „ „ passivních — possessivních adjekt;
„ 330 ř. 21. „ „ a povstalo k j ъ — a povstalo z k j ъ;
„ 342 ř. 2. „ „ že proto, že — protože;
„ 360 ř. 24. „ „ zadního — západního nářečí.

Doslov redaktorův.

Vychovatelské Listy dokončily po čtvrté svou roční pouť. Snažily se vykonati mnoho dobrého, co vykonaly, posuďte shovívavě laskaví čtenáři, k nimž obzvláštní úctu chovám. Vůle byla dobrá, často však nedostávalo se sil.

Buď mně dovoleno na konci tohoto ročníku krátkými slovy pronésti, co v hloubi mé duše žije a mlhavým smutkem kalí pohled do budoucnosti.

Kamkoli kol sebe obracím svůj hled, vidím spoustu bídy tělesné a zloby duševní. Ti, kteří by mohli nejvíce přispěti k osvobození lidu z bídy a hříchu, kněz a učitel, nepoznali se, neporozuměli svému úkolu. Lilie dávno povadly na cestách našich zápachem, jež šíří rány naší duše. Hledíme si dobrého bydla, lpíme na malichernostech, rveme se navzájem — jen jednoho nezapomínáme, a to nás sjednocuje: abychom co nejdále prchli od Krista.

Listy pobuřující vášně lidské šíří se i mezi mládeží, vnikají už i do poslední visky, — náš list vrací se nám s krátkou, ale významnou poznámkou: „Nepřijímám.“ Nelichotí, nedráždí nízké pudy, neštve, netupí, nemstí se, nemá nic sensačního; co po něm! Hledá pravdy, hlásá sebezapření a lásku, učí práci; není tudíž divu, že jen nemnozí osvícení a šlechtní jednotlivci přijali jej pod svou střechu. Čest jim a dík vroucí těm, kteří zlatem svých myšlenek obohatili obsah jeho.

Za několik dní vydá se list náš na novou pouť. S obavami hledím dnům těm vstříc. Kolik bude věrných, obětavých duší, které porozuměly nám a neopustí nás? Kolik bude nových pracovníků, kteří nám podají ruce?

List náš dokonalejší vydá se na novou pouť. Bude rádcem dobrým a pomocníkem všech, kdož Božskou jiskru snaží se vznítiti v dětech, té krásné naději naší, bude-li dobře vedena. Bude pojtkem všech, kteří s láskou pracují na svém zdokonalení a na osvobození lidu. Bude učiti následovati Krista.

Alois Adamec.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová, učitelka v Brně, na Petrově č. 1.

— Pouze administraci posílá se předplatné. —

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Příspěvky se honorují.

Inserty účtují se levně.